

Handelskammarens
visionsarbete 2011

Vad är en Handelskammare?

(dokument 3)

Handelskammaren
I sydvästra företags intresse

Enklast kan Handelskammaren beskrivas som ett nätverk av företag som har en geografisk plats gemensamt. Detta är en stark gemenskap som innebär att företagen har många viktiga utmaningar och möjligheter.

Förutom att platser ofta definierar gemenskaper "psykologiskt", det vill säga är en viktig del av identitet och gemenskap mellan människor finns också en rad ekonomiska gemensamma resurser som kretsar kring

- kommunikationer (vägar, järnvägar, flyg och hamnar)
- kompetens (gemensamma regionala arbetsmarknader, skolor, universitet, FoU institutioner)
- kulturmiljö (i vid mening anläggningar för fritid och konsumtion)
- övrig administrativ omvärld (sambandsfunktioner som sjukvård, planfrågor mm)
- relationer med omvärlden (två stora delar; handel med utlandet och politisk påverkan utanför regionen)

Historiskt har handel varit viktigt – eftersom handelskammaren representerar alla företag saknas (oftast) direkt konkurrens mellan olika medlemmar och det kan vara grund för gemensamma aktioner inom affärer, som handelsdelegationer, nätverk för vissa marknader.

Att detta är behov som är liknande för många platser är troligen förklaringen till att det finns omkring 10.000 handelskammare runt om i världen.

Juridisk form och formell organisation

För att förstå handelskammarens konstruktion kan det vara till hjälp att tänka på att de startades i början av 1900-talet när parlamentarismen bröt igenom. Riksdagen hade fram till 70-talet ju två "kammare". Handelskamrarna skulle helt enkelt vara ett parlament för företagen. Därför väljer alla medlemmar en grupp ledamöter till "Handelskammaren", det vi också kallar "fullmäktige", att jämföra med kommunfullmäktige t ex.

I Sverige har handelskamrarna en egen juridisk form som regleras av lag om auktorisation av handelskammare och handelskammarförordningen. Lagen är kort, men stipulerar att vi kan utfärda officiella handelsdokument och att kommerskollegium har tillsyn över de olika handelskamrarnas stadgar. Däremot regleras inte hur många handelskammare det skall finnas, men det får bara finnas en på en och samma plats. Indelningen måste alltså förhandlas mellan företagen.

I lagens mening är "handelskammaren" ett förtroendevald organ som är valt av medlemmar för att hantera gemensamma frågor.¹ Det måste finnas minst 16 ledamöter i handelskammaren. Handelskammaren kan därför förklaras med hjälp av liknelsen från riksdag och regering.

Handelskammaren (=fullmäktige) motsvarar riksdagen.

¹ §2 i lagen "Handelskammaren utses av en härför bildad förening av näringsidkare inom ett visst geografiskt verksamhetsområde (handelskammarförening). Kammaren har till ändamål att inom området främja handeln, industrin och det övriga näringslivet samt företräda dess intressen i förhållande till det allmänna"

Sydsvenska Industri- och Handelskammaren

I vårt fall (Sydsvenska Industri- och Handelskammaren) är sammansättningen resultatet av en fusion mellan Skånes handelskammare (där södra Halland ingick), Kronobergs och Blekinge handelskammare samt Kalmar läns handelskammare. Denna fullbordades 1988. I samband med fusionen infördes ett antal garantiplatser för de olika parterna i fusionen. Så att ett visst antal platser skulle finnas per län. Kalmar, Blekinge, Kronoberg, Skåne/Halland skulle också kunna driva egna frågor. Och det löste man genom att de garanterade platserna blev "utskott" inom handelskammaren som man kallade regionstyrelser. Vid denna tidpunkt var Skåne två län. Resultatet blev därför en regionstyrelse per län. Men i Skåne gjordes en variant på detta, där man hade en nordvästregionstyrelse och en nordost. Flera år senare (under 90-talet) lade man till en södra Skåne – regionstyrelse för symmetriens skull.

Regionstyrelserna är alltså "utskott" i "riksdagen".

Styrelsen fungerar som vilken bolagsstyrelse som helst. Men för att hålla ihop det hela sitter den ledamot som är ordförande i regionstyrelsen ("utskottet för ett distrikt") också i styrelsen. Man kanske kan kalla styrelsen för "regeringen". Den har sin legitimitet från fullmäktige och årsmötet, men liknelsen hållar på så sätt att regeringen ju alltid måste få igenom sina beslut i riksdagen. Vår styrelse behöver såklart inte det.

Internationellt och andra länder

Det finns handelskammare i princip i alla länder. Men systemen är mycket olika. Sverige har privata handelskammare, med frivilligt medlemskap (Som t ex USA, Storbritannien, Norden och Östeuropa). Men i Västeuropa är det vanligt med obligatoriskt medlemskap. I Tyskland måste man vara medlem i en Industrie- und Handelskammer (IHK) som företag och varje företag får rösträtt till fullmäktige som sedan styr verksamheten. Tyska IHK har en hel del officiella uppgifter och det är bland annat de som hanterar det tyska lärlingssystemet och det som i Sverige hanteras av exportrådet. Ofta äger de mässor med mera. Ännu mer myndighetslika är de Franska handelskamrarna, som ofta äger hamnar och flygplatser. Det var i Frankrike som handelskammaren började 1599 men det var under Napoleon som handelskammar-systemet spreds.

De europeiska handelskamrarna samverkar i Bryssel genom Eurochambres.

I USA bildades den första handelskammaren 1768 i New York. Under 1800-talet spreds detta till övriga större städer och sedan hela landet. Det finns också en sammanslutning av alla handelskammare i en nationell organisation, U.S. Chamber of Commerce.

Kvaliteten är såklart olika på olika handelskammare. I USA finns extremerna. Det var New York Chamber of Commerce som under sin ordförande David Rockefeller initierade en vändning av stadens negativa trend från 70-talet². Men i småstäderna ordnar man lördagsmarknader; man speglar helt enkelt sitt upptagningsområdes storlek och näringsliv.

Vid sidan av dessa organisationer finns s.k. bilaterala handelskammare. Dessa är föreningar för företag som har affärer mellan två länder, t ex Sverige och Tyskland som kallar sig handelskammare (men oftast inte är det i "lagens mening"). Ofta finns det två parallella. I Stockholm finns t ex Tysk-svenska handelskammaren som är startad av de tyska handelskamrarna och ingår i deras system (och kallas i Tyskland för Aussenhandelskammer AHK). I Düsseldorf finns ev svensk-tysk

² Källa: Katzenbach och Smith: The Wisdom of Teams (2003)

handelskammare som är svensk. Dessa bilateral har förmodligen större betydelse när handelsavtal var hårt reglerade och hanterades nationellt (idag är de avskaffade eller hanteras av EU). Men många lever kvar som nätverk med olika vitalitet.

Bilaga 1 Lag (1990:515) om auktorisation av handelskamrar

Inledande bestämmelser

1 § En handelskammare kan få auktorisation genom beslut av regeringen enligt denna lag.

2 § Handelskammaren utses av en härför bildad förening av näringsidkare inom ett visst geografiskt verksamhetsområde (handelskammarförening). Kammaren har till ändamål att inom området främja handeln, industrin och det övriga näringslivet samt företräda dess intressen i förhållande till det allmänna.

Förutsättningar för auktorisation

3 § Efter ansökan av handelskammarföreningen skall handelskammaren auktoriseras, om den är lämplig för sitt ändamål och villkoren i 4--7 §§ är uppfyllda.

4 § För handelskammarföreningen och handelskammaren skall finnas ändamålsenliga stadgar.

5 § Handelskammaren skall bestå av lägst sexton ledamöter. Dessa skall ha lika rösträtt.

6 § Handelskammarföreningen skall ha ett lämpligt geografiskt verksamhetsområde. Detta får inte till någon del sammanfalla med verksamhetsområdet för någon annan förening med en auktoriserad handelskammare.

Vid auktorisation av en handelskammare kan regeringen besluta om ändring av verksamhetsområdet för någon annan handelskammarförening än den sökande.

7 § Varje näringsidkare inom handelskammarföreningens verksamhetsområde, som inte i sin näringsutövning har visat sig uppenbart olämplig, skall få vara medlem i handelskammarföreningen.

Fastställande av stadgar

8 § Om en handelskammare auktoriseras, skall de stadgar som gäller för handelskammarföreningen och handelskammaren därigenom anses vara fastställda. Ändring av stadgarna kräver för sin giltighet fastställelse av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.

Vissa dokument för handelsändamål

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får uppdra åt auktoriserade handelskamrar att utfärda sådana certifikat och andra dokument för handelsändamål, som kan behövas på grund av internationella överenskommelser eller utländska föreskrifter om in- eller utförsel av varor.

Vad som sägs i första stycket gäller också sådana intyg för enskilda personer om faktiskt utövande av verksamhet som behövs för att få idka näring inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz.

Beslut av auktoriserade handelskamrar i ärenden enligt andra stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Lag (2001:61).

10 § Om en sådan handling som anges i 9 § är avsedd att företes inför en svensk eller utländsk myndighet för att styrka förhållanden som uppgetts av sökanden, skall de uppgifter som behövs för handlingens utfärdande lämnas skriftligen på heder och samvete.

11 § I fråga om verksamhet som avses i 9 § och annan intygsgivning för handelsändamål står handelskammaren under tillsyn av den myndighet som regeringen bestämmer.

Årsberättelse

12 § Handelskammaren skall årligen före utgången av maj lämna en berättelse över föregående års verksamhet till den myndighet som regeringen bestämmer.

Upphävande av auktorisation

13 § Om en auktoriserad handelskammare inte längre uppfyller förutsättningarna för auktorisation, får regeringen upphäva auktorisationen.

Övergångsbestämmelser

1990:515

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

2. Handelskamrar som meddelats auktorisation enligt äldre föreskrifter skall anses som auktoriserade enligt denna lag.

Bilaga 2 Handelskammarförordning (1990:733)

Tillämpningsområde

1 § Denna förordning innehåller föreskrifter om auktorisation av handelskamrar m.m. i anslutning till lagen (1990:515) om auktorisation av handelskamrar.

Ansökan om auktorisation

2 § Ansökan om auktorisation av en handelskammare skall vara ställd till regeringen men ges in till Kommerskollegium.

3 § Till ansökan om auktorisation skall det fogas bestyrkta kopior av de stadgar och andra bestämmelser som gäller för handelskammarföreningen och handelskammaren samt, där det är möjligt, de verksamhetsberättelser och bokslut som senast upprättats i verksamheten.

4 § Kommerskollegium skall bereda ärenden om auktorisation och tillsammans med eget yttrande överlämna handlingarna i sådana ärenden till regeringen.

Under beredningen skall kollegiet höra lokala och regionala näringslivsorganisationer och myndigheter, berörda handelskamrar samt Svenska handelskammarförbundet.

Ändring av stadgar

5 § Frågor om fastställelse av stadgeändringar enligt 8 § lagen (1990:515) om auktorisation av handelskamrar prövas av Kommerskollegium.

Vissa dokument för handelsändamål

6 § De auktoriserade handelskamrar som Kommerskollegium efter samråd med Tullverket utser får utfärda

1. sådana ursprungscertifikat som avses i artikel 11.2 i konventionen den 3 november 1923 (SÖ 1926:9) som rör förenkling av tullformaliteter och i bilaga 12 till kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen,

2. efter Tullverkets godkännande, varucertifikat EUR.1 enligt de bestämmelser om förmånstull som avses i artikel 20.3 d och e i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättande av en tullkodex för gemenskapen,

3. sådana särskilda certifikat som rör införsel och leverans till Sverige av en i tredje land tillverkad vara som kan behövas för att tillverkningslandet med hänsyn till där gällande exportrestriktioner ska medge utförsel av varan, och

4. de intyg om faktiskt utövande av verksamhet som krävs för att som egenföretagare eller anställd utöva sådan verksamhet som avses i bilaga IV i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer, ändrat genom rådets direktiv 2006/100/EG.

Uppdrag som avses i första stycket får endast meddelas en handelskammare som har tillräckliga personella och andra resurser för verksamhet med det särskilda slag av dokument som det är fråga om. Är förutsättningarna inte längre uppfyllda, ska uppdraget återkallas.

I fråga om certifikat som avses i första stycket 1 ska handelskamrarna tillämpa rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen och förordning (EEG) nr 2454/93.

Samråd med Tullverket enligt första stycket behöver inte ske i fråga om intyg som avses i första stycket 4. Förordning (2007:730).

7 § En handelskammare som fått sådant uppdrag som anges i 6 § skall utse en eller flera personer som är ansvariga för verksamheten, liksom personer som har rätt att företräda kammaren vid utfärdandet av dokument som avses i 6 § första stycket.

8 § En handelskammare har rätt att ta ut skälig ersättning av den som anlitar kammaren för att få ett sådant dokument som avses i 6 §.

9 § Närmare föreskrifter om skyldighet för handelskamrar att lämna uppgifter om utfärdade dokument enligt 6 § första stycket och om där avsedd verksamhet i övrigt får meddelas av Kommerskollegium efter samråd med Tullverket. Förordning (1999:510).

Tillsyn

10 § I fråga om verksamhet som avses i 6 § och annan intygsgivning för handelsändamål står auktoriserade handelskamrar under tillsyn av Kommerskollegium. Vad avser utfärdande av varucertifikat EUR.1 enligt 6 § första stycket 2 står dock auktoriserade handelskammare under tillsyn av Tullverket.

Den i 12 § lagen (1990:515) om auktorisation av handelskamrar avsedda berättelsen skall lämnas till kollegiet. Förordning (2004:692).

11 § Auktoriserade handelskamrar skall lämna Kommerskollegium de upplysningar om sin verksamhet som behövs för den i 10 § angivna tillsynen.

Överklagande

12 § Beslut varigenom Kommerskollegium har avslagit en framställning om fastställande av ändring i stadgar för en handelskammarförening eller för en auktoriserad handelskammare får överklagas hos regeringen. Beslut i övriga frågor får inte överklagas.

Bilagan har upphävts genom förordning (2007:730).